

Începând cu începutul, nu mă sfîesc a mărturisi că nu am vreun trecut sau vreun prezent și nici nu mă preocupă ca, în viitor, să am vreun nume în acest domeniu.

Aș putea figura cu succes semnând cu prea cunoscutul semn de întrebare sau, în mod și mai cuprinzător, cu un „X”, simbolul definitiv consacrat pentru un necunoscut, în general. Situația aceasta este și mai mult conturată de faptul că nu sunt nici X-tatăl sau X-ful, că nu sunt nici măcar rudă cu vreun nume consacrat definitiv. Ceva mai mult, n-am fost nici crescut și îndrumat spre a ajunge scriitor, așa cum unele elemente sunt formate să ajungă spre sănătatea corpului, medici, iar altele pentru mîntuirea sufletului, popi.

CARTE APĂRUTĂ CU SPRIJINUL HOST MODELS

2
ISTORIA ARIPIILOR ROMÂNEȘTI

AMINTIRI DESPRE
AVIAȚIE ȘI AVIATORI

TIBERIU STĂTESCU

TIBERIU STĂTESCU

AMINTIRI DESPRE AVIAȚIE ȘI AVIATORI

EDIȚIE ÎNGRIJITĂ DE ALEXANDRU ARMĂ ȘI ALEXANDRU ȘTEFĂNUȚ

BRAȘOV 2012

COLECȚIA ISTORIA ARIPIILOR ROMÂNEȘTI

CUPRINS:

CUVÂNT ÎNAINTE

CUVÂNT DE ÎNCEPUT

ÎNCEPUTURILE

Epoca neființei. Plămada. Pruncia. Bejenia. Ocupația dușmană. Copilăria. Școala primară. Faimoasa expediție. Liceul. Școala militară.

AMINTIRI DIN ȘCOALA MILITARĂ DE AVIAȚIE

COLEGI, PRIETENI, AMICI

DE PAZĂ LA LUCRĂRILE DE FORTIFICAȚII “REGELE CAROL II”

CIOCLU OFICIAL PESTE GRANIȚĂ

CUM AM COBORÂT DIN CER LA LEUCOPOLIS

ZBOR ÎN GERMANIA LA FABRICA HEINKEL

DOUĂ ZBORURI PRIN NOAPTE

POVESTEA UNUI CEAS RĂU INTAMPLAT ÎNTR-UN CEAS BUN

ACCIDENTE, ACCIDENTE, ACCIDENTE

POVESTEA UNUI ZBOR DINTR-O DUPĂ AMIAZĂ DE VARĂ

CARNET DE ZBOR

singurătate, m-am ciocnit de Mușică, ce revenea cu niște acte, lucru care m-a mirat, căci îl văzusem trecut pe lista celor fericiți. M-a întâmpinat voicos: „Bravo Tibic! Nu te-ai lăsat”. Eu, mirat, i-am replicat: „Eu nu m-am lăsat, dar m-au lăsat ei!”

Ei a căscat ochii mari și mi-a trântit-o: „Mai faci pe nebunul după ce a ai reușit primul?”. Am crezut că-și bate joc de mine și cât eram de prietenii l-am sictirit. M-a întors din drum, m-a luat de mână și ajunși la școală, mi-a arătat listele. Era așa cum spusese el: în capul listei se lăfăia numele meu, fără faimosul „s” în coada lui Tiberiu. Eu nevăd curajul să citec lista până la cap, mă necăjisem degeaba. Am înghițit cu greu, îmbătat de succesul acesta, pe care nici în visurile mele cele mai îndrăznețe nu-l întrezărisem. În drum spre casă, mă gândeam la surpriza ce aveam să le-o fac la ai mei, mai ales că aflasem de intervenția mamei; nu mă gândeam la durerea ei, ci la replica mea. Astăzi îmi dau seama ce conflicte pot să se ivească între copii și părinți, unii fiind necopți la minte, iar alții nejudicând viața așa cum trebuie.

Frământat de gânduri am ajuns acasă, dorind să par cât mai calm în aparență. Nespunând nimic, am fost întrebat: „Ei, ce ai făcut? Ai reușit?”. Am răspuns cam cu jumătate de gură, afulsrit și perverse: „Păi...da”. Mama, care se bazase pe asigurările căpătate, a sărit speriată: „Chiar ai reușit!”. Și atunci am trântit: „Da! Primul!”

Au rămas cu gurile căscate, iar mama și-a ascuns fața în palme și a început să plângă. De bună seamă că n-am avut nici un fel de satisfacție și mi-am simțit parcă gura amară. Tata a clătinat din cap, adică îmi reamintea în acest fel că dacă vreau și nu sunt leneg... Dar eu eram învâtat cu astfel de primiri din liceu, de la bacalaureat, așa că nu am fost prea surprins. Cred că mai surprins aș fi fost dacă m-ar fi îmbrățișat, m-ar fi sărutat sau dacă ar fi destupat o sticlă de vin în cinstea mea.

Biata mamă s-a dus a doua oară la școală și iar a fost asigurată că erau posibilități să fiu respins la vizita medicală. Nu știa sărmana că eu, cu anii, îmi formasem o condiție fizică bună, nu fumam ca să am plămâni cuprinzători, că împreună cu Titu Stoica ne măsuram circumferința toracică și că la comparație cu un învâtat era mai mare ca a lui. Ba că pregătindu-mă special pentru probă, vederea care nu mi-o verificasem până atunci în niciun un fel, aflasem ordinea literelor ce trebuiau citite de la distanță (cele mici bineînțeles) și le învățasem pe dinafară fiecare poziție în și în jur lor; le știu și acum, deși probabil că tabelele s-au schimbat: „c...d...f...m...o...h...z...t...r!”

Chiar dacă n-aș fi văzut nimic știu ca la cap era „C”, la coadă „r”, la mijloc „o” și așa mai departe! Stând la rând în pielea goală pe sală, am constatat că le deosebeam chiar cu un pas mai înapoi de la linia de demarcație; doctorul Cristescu, văzându-mă astfel, mi-a spus: „Dacă s-ar porni de la vederea cu t, atunci dumneata ai avea 14+.”

Am trecut vizita medicală cu brio, astfel că mama a primit, după cum am aflat mai târziu, următorul răspuns de la viitorul naș al promoviei: “Ce să fimem doamnă, să respingem pe candidatul care a reușit primul? Și are o condiție fizică așa de perfectă. Ne pare rău, dar nu este cu puțință.”

TIBERIU STĂTESCU | AMINTIRI DESPRE AVIAȚIE ȘI AVIATORI | 152

Rostock – Germania. Avioanele He-112 sunt gata de a fi recepționate. Colecția Dan Antoniu.

Și uite așa, mângându-mi bruma de freză ce stătea ca peria, am așteptat să intru definitiv pe poarta „fabricii de piloți”. Dar milităria nu s-a dezmințit nici de această dată: am primit o uniformă ce fusese croită pe măsura altora, freza a zburat cât ai zice pește, hainele civile au dispărut, iar contactul cu lumea exterioară s-a închis pentru toată perioada în care urma să ni se facă prima instrucție militară.

Am aflat repede de tot că nu mai avea personalitate, că elevii din anul al doilea trebuiau salutați cu „Să trăiți domnule elev sergent!”, și că te sculau dis-de-diminează, nemaiputând să zăbovești nici un piculeț în patul cu saltea și pernă de paie. Casa, deși pentru mine era foarte aproape, era acum inaccesibilă, iar familia noastră avea patruzeci și doi de membri, care în primul moment nu aveau nici un fel de afinitate unul față de altul; ne priveam cu ochi curioși și doar în Mușică aveam un sprijin, căci eram acum cot la cot în treaba în care ne angajasem „de bună voie și nesiliți de nimeni”. Curios lucru, mi-am reamintit de vorbele tatii: „Eu îți dau consimțământul, cu toate că li faci multă durere mă-tii, dar nu uita: cum îți vei așterne, așa vei dormi!”

ȘCOALA MILITARĂ

Nici n-am apucat bine să mă acomodez cu noua viață că m-am trezit la o răscruce unde trebuia să hotărâsc rapid pe care drum trebuia să apuc: unul al situației pe care trebuia s-o capăt în viitor și altul al celei prezente; drumuri ce nu erau compatibile unul cu cellalt, ba cereau sacrificii specifice. Într-un fel, trebuia să renunț la avantajele abia câștigate, în speranța altora viitoare, de-abia când începusem să mă bucur de ele. Dar cum am fost mereu un luptător înăscut, am ales calea prezentului și azi îmi dau seama că n-am greșit chiar de tot. Să mă explic.

Deoarece reușisem primul eram drept șef al promoției. Acest loc mi-l dădea dreptul în prezent să am freză, să am imediat un grad mai mare peste colegii și la terminarea școlii să merg în Franța, ca bursier, pentru a urma școala vestită de la Saint-Gyr. Ce mi se cerea în schimb: să renunț imediat la orice urmă de personalitate, să fiu omul școlii, deci să-mi trădez într-un fel camarazii, dar mai presus de toate, prin răspunderea pe care le căpătaseam, să fiu omniprezent în tot momentul, nemaiputând să o șterg noaptea peste gard în oraș, spre libertatea care îmi era atât de dragă. Efort la studii nu ar fi trebuit să fac prea mare, deși erau colegi cu câte doi-trei ani de facultate, chiar și la matematici. Eu mă bazam pe anumite atitudini la fel ca și în liceu, dar libertatea se putea păstra mai ușor în masa anonimilor. De aceea am și ales prezentul, libertatea, spre marea umiră a inspectorului de studii. I-am spus deschis că eu nu vreau să mă ocup de șefe pentru că nu-mi rămâne timp de studii. Mi-a răspuns: „Dumneata să ai grijă să fie liniște și ordine în divizie, că în ceea ce privește notele am eu grijă”, cu alte cuvinte dacă acceptam să fiu vâtaful lui nu trebuia să mă mai îngrijesc de viitor.

INCERȚĂRILE | 155

DOUĂ ZBORURI PRIN NOAPTE

După cum am povestit în altă parte, mult mai pe larg, prietenia dintre mine și avionul de vânătoare Heinkel – 112 (nr. 20) a început într-un fel cât se poate de neobișnuit. Făcusem mai întâi o lungă călătorie cu trenul tocmai la capătul de nord al Germaniei, și anume acolo unde pământul se sfârșește, lăsând loc apei reci a Mării Nordului.

Ajunsesem acolo împreună cu un grup mic de civili, printre care se afla chiar viitorul ministru al aerului, nevăd cu noi drept bagaje decât niște saci, ceva mai mari și mai turtiți decât sunt aceia de ciment, de care erau legate niște ciudate hamuri de sfoară; ici și colo se mai vedea câte o servietă sau un pardesiu. La mică distanță de noi – fiind totuși separate – se afla un alt grup de civili, care sporovăiau sacadat într-o limbă destul de aspră la suz; acela care părea că este șeful lor, era un ins destul de scund, care pe lângă faptul că nu era prea arătos, se mai uita și cam zbanghii; era în schimb „Herr profesor Heinkel” care pe atunci cu o mână strună a treia neavastă, iar cu cealaltă nu știu câte fabrici, din care scotea în serie avioanele ce urmau să intre și în stăpânirea noastră. Probabil că învățat fiind ca toată vremea să fie cu ochii pe câte ceva, pierduse obișnuința să mai privească un singur lucru cu amănădu ochii odată.

Pe câmp se întindea porind de la niște clădiri arătoase, o panglică lată de beton, care se pierdea în zare; de fapt nu ducea precis undeva, ci era doar începutul nenumaratelor căi ce împânzeau nevăzut văzduhul.

Iar la capătul ei aflau spre clădiri, se aliniau cuminiți cinsprezece avioane argintii, ce păreau din departarea la care se aflau, tot atât de mici ca niște jucării de copii. Pentru ele făcusem noi calea atât de lungă, și nu prima dată, ci a doua oară.

Herr Professor fabrica aceste jucării, exact prin timpul când un alt gen de profesori, de data asta neaoși, își băteau gura cum să mă deslăvăresc în știința care trebuia să mă facă să stăpânesc avioane de vânătoare în zbor, adică prin anul 1936.

DOUĂ ZBORURI PRIN NOAPTE | 229

suspecte se făceau auzite din partea opusă. E lesne de închipuit că s-a dormit repede de calitatea corpurilor delictive și de prezența lăcătelor la pupitre, care dezvănușeau în mod evident pe cei doi complici. Dar ei nu puteau fi acuzați nici măcar de tentativă, neexistând probe. Eu, profitând de anchetele ce se desfășurau totuși destul de repede, am tras „lțele” și am extras la înțeles datele ce mă interesau, notându-le pe hârtie, urmând să le amplasez la timpul cuvenit în subiectul respectiv. Ora s-a terminat încă cu vreo două alergări, căci își dăduse seama că era vorba de un veritabil complot și nu mai fugea la fiecare provocare, concentrându-și atenția mai mult pe mine, astfel că acum puteau și alții să mai profite câte ceva din însemnările făcute pe pupitre și privite în reflexul luminii, prin înclinare capului la un unghi potrivit. M-a întrebat în timp ce mi lua caietul: „Ei cum stai?” „Bine domnule locotenent”. „Cum domnule, ai copiat?” „După cum v-am promis”, „Demonstrează-mi!” Și după ce a promis formal în fața clasei încă odată că n-o să suport represalii, în râsul tuturor, am tras de ață, de astă dată până la capăt. Nu i-a venit să creadă când a văzut apărând coșogeamitea foaia de hârtie și a întins mâna s-o apuce. Răsetele s-au întesit și mai tare, căci eu dând drumul la ață, fiuica a fugit grăbit în interior. Mi-a spus: „Totuși nu te cred!” Atunci am tras-o din nou afară și cu o lamă proștită din vreme pentru cine știe ce urgențe, am tăiat-o și am pus-o în caiet zicând: „Vă rog să controlați, că nu mint!”. Stupefat, a luat tezele și a plecat. După un timp, când a revenit cu ele corectate, am văzut liniștindu-mă după suspansul petrecut, că-mi dăduse nota zece. În timp ce băieții reclamau și țigările, a replicat: „Să zică mersi că mi-am respectat și atât promisiunea!”. Bineînțeles că am zis și n-am mai insistat, deși, în principiu, eu câștigasem jocul. Am rămas prieteni, iar de faptul că elevul este mai șmecher decât profesorul mi-am adus aminte peste mulți ani, când întâmplările vieții m-au pus pe mine la catedră în chip de profesor.

Diploma de preminat la școala generală. Colecția Alexandru Armă.

Diplomă Premiul III liceului Gh. Șincai. Colecția Alexandru Armă.

1 Iulie 983
50 ani
promotia
933

1 Iulie 1983 la Clubu Aviației – 50 de ani de la promovia 1933. Pe rândul de sus – a șaselea – poate fi recunoscut Tiberiu Stătescu. / Sus: verso. Colecția Alexandru Armă.

CARNET DE ZBOR LOCOTENENT STĂTESCU TIBERIU

DUBLA COMANDA – AVION MORANE-SAULNIERE 35 : 20.04.1934-18.05.1934

DATA	AVION	FELUL ZBORULUI	DURATA (MINUTE)	ÎNĂLȚIME	OBSERVAȚII
20.04.1934	M.S	tur de pista	15	200 m	adj Grigorescu
21.04.1934	"	"	30	"	"
24.04.1934	"	"	60	"	"
25.04.1934	"	"	30	"	"
26.04.1934	"	"	58	"	"
27.04.1934	"	"	42	"	"
28.04.1934	"	"	28	"	"
30.04.1934	"	"	42	"	"
01.05.1934	"	"	49	"	"
02.05.1934	"	"	21	"	"
04.05.1934	"	"	35	"	"
03.05.1934	"	"	21	"	"
05.05.1934	"	"	21	"	"
07.05.1934	"	"	28	"	"
08.05.1934	"	"	42	"	"
09.05.1934	"	"	21	"	"
11.05.1934	"	"	21	"	"
12.05.1934	"	"	14	"	"
14.05.1934	"	"	35	"	"
15.05.1934	"	"	40	"	"
16.05.1934	"	4 ture pista	35	"	"
17.05.1934	"	4 ture pista	21	"	"
18.05.1934	"	3 ture pista	49	"	"

Nota editorului și a îngrijitorilor ediției

Dragă cititorule, ajuns la finalul acestei captivante povestiri te întrebi probabil de ce unele capitole nu au un ritm susținut al scrisului, sau de ce lipsesc scurte părți din text. Nu uita te rog că aceste memorii au fost scrise pe parcursul a mai multor ani, iar timpul a făcut ca o parte importantă de text să se piardă sau să nu se mai încadreze în capitolele existente. Îngrijitorii acestei ediții au făcut eforturi deosebite pentru a reuni cea mai importantă parte a materialelor existente, text și fotografii, și să le dea o formă antrenantă. Poate noi, editorul și îngrijitorii nu am reușit acest lucru însă am făcut tot posibilul ca aceste memorii să cuprindă aproape toate scrierile autorului. Cu părere de rău menționăm că fragmentele referitoare la captivitatea de după război, la odiosul “Canal” nu au putut fi publicate datorită lipsei masive de text, din bucățile existente nerezultând o lectură cursivă. Promitem să revenim asupra acestui subiect, poate în paginile revistei MODEL IST unde vom aborda mai detaliat și perioada Războiului din Est, perioadă evitată chiar și de către autor, având în vedere timpurile în care au fost scrise memoriile.

Iți mulțumim pentru înțelegere și promitem că viitoarele memorii pe care le vom publica vor fi la fel de interesante.